

Основният акцент при постигане на Целите на хилядолетието през 2015г. трябва да бъде поставен върху най-устойчивите и важни аспекти на сътрудничеството за развитие като световната солидарност, последователност на политиката за развитие, цели за устойчиво развитие, световни обществени блага и предизвикателства и ролята на европейските граждани като потребители и участници в световната икономика. Ключът към успеха на Годината и успешното развитие по принцип се крие в ангажирането и привличането за участие на гражданите и организациите на гражданското общество в развитието и политическия диалог, посветен на световното развитие и световната справедливост.

Основно влияние за постигането на тези цели имат механизмите за участие на гражданите в политическите процеси в страната. В Конституцията на Република България от 1991г. има предвидени разпоредби, според които гражданите могат свободно и активно да участват в политическия живот. Сред тези механизми най-ярко се открояват: изборното право, свободата на словото, право на събрания и манифестации, правото на свободно сдружаване. Закрепени са не само в основния закон, но и в редица международни договори и национални закони. Изборното право дава възможност за участие в политическия живот и в осъществяване на държавната власт или в дейността на държавните органи. Гражданите имат право да избират и да бъдат избирани, да участват във формите на пряка демокрация. Свободата на словото предоставя възможност на гражданите да изразяват мнение по въпроси от обществено-политическия живот и свобода на убеждение. То затвърждава у гражданите вътрешно чувство за свобода на мисълта, убежденията и мненията. Правото на събрания и манифестации е форма на колективно изразяване на отношение на гражданите към политически, икономически, културни и други въпроси. Конституцията регламентира също така правото на гражданите свободно и доброволно да се сдружават – това е основно право на личността. То съчетава либералната идея за свободата на индивида с колективистичната идея за обединяване усилията на повече хора за постигане на определени цели.

Именно чрез упражняване на основните политически права, закрепени в Конституцията, гражданите получават възможността активно да участват в политическите процеси, да изразяват своите позиции, да са информирани за случващото се и да влияят на тези процеси чрез механизмите за активно действие.

Правото да избират и да бъдат избирани е едно от основните политически права на гражданите.

Въвеждането на задължително гласуване би превърнало активната страна на това фундаментално гражданско право в задължение и това пряко би накърнило личната свобода на всички граждани, която лежи в основата на демократичното общество. Въвеждането на задължително гласуване при постигнатите рекордно ниски в българската история проценти на граждани изразили правото си на глас би представлявало един удобен за политическия елит начин за избягване на отговорността му за мотивиране на избирателите. Именно това представлява и основният двигател зад формирането на обществено полезни и национално отговорни политики в интерес на гражданите и държавата – постоянната конкуренция и борба на политическите субекти за доверието на всеки един избирател.

От друга страна, ниската избирателна активност също има своето послание и то в повечето случаи не е незаинтересоваността, а по-скоро неудовлетвореността от политическата класа в момента. Задължителното гласуване не може да промени този факт. Ниската избирателна активност е донякъде и предпоставка за бъдещи промени в политическата система и управляващото правителство. Голямата бройка на негласувалите, на практика, представлява опозиция на управляващите и ги подтиква към по-ефективна и добра работа.

Правовият ред в Република България предоставя достатъчно възможности за свободно формиране на политически партии и участието им в изборния процес. Би било добре да се действа в посока на либерализиране и откриване на утвърдените политически субекти към гражданите. Като под откриване и либерализиране следва да се има предвид не само формалната възможност за членство в партиите, но и трайно закрепени методи за оказване на решаващо влияние на същите върху процеса на създаване на политики на най-високо равнище. Добро начало в тази посока са съществуващите и в момента в някои от основните политически партии т.нар. „граждански квоти“.

Свободата на изразяване или иначе казано свободата на словото е един от основните принципи на съвременното демократично общество. Гаранции за спазването и има в редица международни договори и конвенции, по които Република България е страна. Основна роля при гарантиране свободата на изразяване на гражданите играят правозащитните органи. Чрез съществуващите механизми се създават условия за свободно изразяване на мнение по обществено значими теми и проблеми. Като тук

следва да се има предвид, че свободата на словото не е безгранично и трябва да бъде ограничено с цел защита на другите основни права на гражданите - защита на личния живот, правото на репутация, защита срещу обида и клевета. Правото на зачитане на личния живот представлява едно от основните човешки права и свободи в демократичните общества. От друга страна, демократичното управление и принципите на правовата държава изискват гражданите да могат свободно да изразяват свое мнение и да го разпространяват чрез средствата за масово осведомяване. Свободата на изразяване и правото на достъп на всеки до обществена информация е гаранция за ефективен обществен контрол и предотвратяване на злоупотребата с власт. Упражняването на всяко едно от тези права имат фундаментално значение за функционирането на демократичното общество. Те осигуряват на всеки гражданин защита срещу неправомерна намеса в личната сфера на живот и същевременно създават условия за зачитане на върховенството на правото и осигуряване на прозрачност в общественото управление. Гаранциите за свободата на изразяване трябва да бъдат разгледани в аспекта на ограниченията с цел защита на другите основни права на гражданите.